

På egna ben stå utanför samhällets påtvingade galler

I religionens namn har det alltid sagts att "Gud gav människan den fria viljan", och trots att vi delvis lämnat medeltidens kristna ideal är detta något vi fortfarande bär med oss. Men bara för att vi har den fria viljan, betyder det då att vi människor är fria eller endast fria att vilja frigöra oss?

Att stå på sina egna ben innebär för mig att släppa de osynliga kryckorna, tillgjorda av samhällets krav, ideal och normer, som vi ständigt tragglar oss fram med genom livet. Kryckorna som vi inte nödvändigtvis självmant valt att gå med utan som vi genom medier, påtryck från omgivningen, och inmatade värderingar, blivit påtvingade att vandra runt med. Att stå på sina egna ben anser jag därför vara att totalt frigöra sig själv från livets alla måsten och förväntningar, ha modet till att påbörja en egen stig och utgöra ett gott exempel så att även de andra förhoppningsvis släpper sina kryckor och vågar följa samma spår. För det finns nog något som vi alla vill frigöra oss ifrån, om det så är ideal, krav eller vardagliga rutiner kvittar, och så har det varit under hela människans historia. Även om det är få som faktiskt vågar frigöra sig så brukar dessa och deras handlingar belysas, vi kan till exempel bevittna karaktärer som gör detta i flera litterära verk från alla möjliga epoker.

I ett av renässansens verk, "Don Quijote" av författaren Miguel Cervantes, bemöter vi karaktären Don Quijote som frigör sig själv från verkligheten genom ett försök att förverkliga de många riddarromaner han läst från medeltidens epok. Om det är en fråga om frigörelse eller ren besatthet och galenskap kan diskuteras men nog frigör han sig från normer och all förankring av verkligheten. Don Quijote ser världen på ett helt annat sätt än vad hans omgivning gör och vågar välja en annan riktning i sitt liv än den som förväntades av en man under hans tid. Han bekämpar höga fyrtorn som om de vore sagolika jättar (vilket de även var enligt honom) och förvandlar vardagliga sakligheter till otroliga och spännande äventyr.

Det som fascinerar mig är att han inte gjorde detta genom magi, eller avancerade medel, utan endast genom att betrakta saker med ett annat synsätt. Detta säger mycket om vilken kraft människans fantasi har, och hur pass stor skillnad ens synsätt kan påverka ens handlingar och bemötande av olika problem i livet. Jag kan till exempel välja att bemöta ett svårt matteprov som om det vore ett orubbligt fyrtorn som jag inte har en chans emot, eller som en långsam jätte som jag med hjälp av kunskapens svärd kan övervinna om jag bara kämpar på. På så vis kan boken "Don Quijote" inspirera många läsare och få dem att reflektera över sina egna liv. Men som så många andra personer som försöker frigöra sig, och stå på egna ben långt utanför samhällets marker, bemöter Don Quijote en tragisk död.

I den franska författaren Gustave Flauberts "Madame Bovary" finner vi den omtalade Emma Bovary vars läsning, liksom Don Quijotes, haft stor inverkan i hennes liv, drömmar, och frigörelse. Emma läste många av romantikens känslosamma och förskönade verk, men hon läste dessa som en läsare från realismen. Detta har stor betydelse då hon tror att de förljuvade berättelserna om kärleken skulle spegla verkligheten, eftersom att skildra verkligheten ju var litteraturens främsta uppgift under realismen. Men Emmas bild av "den stora kärleken" fördärvar hennes äktenskap med den medelmåttliga, naiva och ordinära Charles Bovary. Hon frigör sig själv från detta äktenskap, flyr på sina egna ben ifrån samhällets stränga ideal om kvinnor, fruar och dess krav, likväl hennes gråa trista vardag med litteraturen och älskare som hennes nya sprinterskor. Det går till och med så långt att hon tänker frigöra sig helt från sin make och deras dotter genom att rymma iväg med en älskare, men hennes påtryckande och ivriga vilja efter frihet skrämmer istället iväg älskaren och Emma blir följaktligen djupt

deprimerad. I ett försök att frigöra sig själv från det liv hon avskyr följer hon ett självdestruktivt mönster av lögn och skulder som till slut leder till att hon begår självmord genom att förtära arsenik, med dottern och mannen i rummet intill.

I moderna verk kan vi nämna Christopher Mccandless frigörelse från samhällets ideal, krav och förväntningar i filmen "Into the Wild" som är baserad på verkliga händelser och regisserad av den välkända Sean Penn. Precis som titeln antyder tar Christopers färd på egna ben honom rakt in i vildmarken, närmare bestämt Alaskas oerhört vackra men livsfarliga vildmark. För Christopher, även kallad Chris, är nämligen innebörden av frigörelse att bli helt självständig, och kunna helt och hållet stå på sina egna ben utan några förbindelser till världen, såsom förbindelser i form av pengar eller intima relationer. På så vis är han mycket olik Emma Bovary som tvärtom dyrkar och längtar efter berikelse såväl som intima relationer.

Chris resa på egna ben handlar mycket om att finna någon slags självsikt, och ju längre han färdas på sin resa desto mer inser Chris att han kan klara sig själv på sina egna ben. Även om det är väldigt bra att man kan inse att man har möjligheten att klara sig själv på sina egna ben kan denna insikt även vara mycket farlig då risken att känslan av oövervinnlighet medföljer och övertar ens sinne. Så var lite fallet med Chris Mccandless. Hans resa var en konstant strid mellan människans begränsningar och naturens oundvikliga krafter, trots att Chris klarade enorma och påfrestande utmaningar är det tills slut ett litet, litet men ack så giftigt bär som tar kål på honom. Precis som för Emma Bovary avslutas alltså Chris Mccandless liv i en tragisk och mycket sorglig död.

Det vi lär oss från alla dessa verk är att även om själva frigörelsen och styrkan att kunna stå på sina egna ben är positiv, behöver vägen vi väljer att följa inte alltid leda till något positivt. I alla dessa verk slutar berättelserna i tragedi, på så vis blir det dolda budskapet i viss mån att "försöker man frigöra sig från samhället och dess normer, krav och ideal, så slutar det inte bra". För när du väl släppt kryckorna har du inte längre något att stödja dig på, och utan någon som håller vår hand är det mycket troligt att vi till slut faller ner i ett stup. Detta kan vi dessutom skåda i verkligheten, för även om det inte behöver sluta i en tragisk död så blir personer som försöker följa en ny väg genom att bryta normer, ideal och förväntningar, och på så vis frigöra sig själva eller människan, bemötta med hård kritik och illa omtyckta. Så var till exempel fallet med författaren Gustave Flaubert som fick hård kritik för Emma Bovarys beteende och handlingar. "Madame Bovary" togs till och med upp i rättegång då man ansåg att det var en hyllning av otrohet och man var rädd för hur detta skulle påverka läsarna.

I dagens samhälle blir nästintill alla som avviker från samhällets normer och förväntningar illa bemötta och deras liv kan komma att, i värsta fall, bestå av trakasserier, förföljelser, och hot. Så visst är det svårt att stå på sina egna ben, särskilt när alla motståndare vill att man ska falla eller avskyr den väg man väljer att följa, det är ju därför så få personer gör det. Men det är himla tur att åtminstone någon vågar.

Det är dock viktigt att komma ihåg att frigörelse alltid görs på någon annans bekostnad. Står man på egna ben är det lätt att man trampar någon annan på tårna. I Chris Mccandless fall drabbar det hans familj vars liv blir präglad av ständig oro och sorgen över sin förlorade son. Ur större perspektiv, såsom kvinnlig- och sexuellfrigörelse, sker frigörelsen på bekostnad av det existerande samhället. För samhällets samordnad är frigörelse och människors vilja att stå på egna ben långt ifrån positiv, i varje fall för de som trivs med hur det redan är. För dessa personer är frigörelse snarare skrämmande och därför motsätter sig de folk som på sina egna

ben vågar ta en ny väg, då de är så vana att ta samma gamla bana och är rädda för vart den nya stigen ska ta dem.

Men för människors utveckling är individers samt större krafter frigörelse gynnande och mycket betydelsefull. Utan en kvinnlig- och sexuelfrigörelse skulle bland annat kvinnors roll i samhället vara densamma som den under 1600-talet, och att vara homosexuell skulle fortfarande innebära dödsstraff. Det är märkligt, men jag kanske faktiskt har den fiktiva personen Emma Bovary att tacka för det liv jag lever idag som 17-årig tjej i 2000-talets samhälle. Jag menar självklart inte att jag lever ett liv där otrohet och lögner har någon som helst inverkan, eller att jag överhuvudtaget delar Emma Bovarys värderingar, utan mer för att hon stred emot samhällets förväntningar av en kvinna. Denna omdiskuterade karaktär fick läsarna att tänka efter, ompröva sina egna värderingar och även om hon inte var den mest älskvärda karaktären var Emma Bovary banbrytande och bland de första kvinnliga karaktärerna som beskrevs som annat än oskuldsfull och i nöd av manligt beskyddande, även om hon verkar vara i nöd av manligt sällskap men då endast för njutbarhetens skull. Det är märkligt, men kanske att Emma Bovarys handlingar i längden har bidragit till den mer fria rollen jag får leva idag.

Frigörelse och modet att stå på sina egna ben handlar därför inte enbart om att skapa sig en bättre livssituation för sig själv, utan också om att bana upp för en bättre värld. Emma Bovary beskrivs ofta som självisk och självupptagen, och visst kan man betrakta henne som sådan, eller så väljer man att göra som Don Quijote och betrakta henne på ett annat sätt än det självklara för precis som jag nämnde tidigare om Chris Mccandless fall, görs all frigörelse på någon annans bekostnad. Emma Bovarys handlingar gjordes i synnerlighet på stackars Charles bekostnad, men jag kan säkerligen säga att karaktärer som hon har gynnat nutidens kvinnor, och inte bara kvinnor utan alla som försöker frigöra sig själva från någon annans idé om hur man ska vara.

Om alla människor bara accepterade samhällets ideal, omgivningens förväntningar, och de inlärda beteendena, utan att någonsin ifrågasätta dem eller någonsin strida emot dem, skulle vi aldrig leva som vi gör idag. Tyvärr så väljer majoriteten av oss att göra precis så, vi ifrågasätter aldrig och vi följer den väg som redan finns skapad för oss, trots att det inte är den väg vi egentligen vill följa. Det är av just denna anledning som både fiktiva och verkliga personer, såsom Don Quijote, Emma Bovary, Chris Mccandless, Gustave Flaubert och många andra, som vågar frigöra sig själva, stå på egna ben och följa deras drömmars vägar är så inspirerande och betydelsefulla för ett förbättrat samhälle och människans utveckling. För utan dessa personer vore vi bara kraftlösa, mönsterföljande människor som fick den fria viljan, men som aldrig använde sig av den. Utan dessa personer vore vi bara människor födda med alla våra kroppsdelar, men som aldrig hade styrkan eller modet till att släppa de osynliga, påtvingade kryckorna och stå på sina egna ben.